

(١)

**SUNNAR MANZON ALLAH DA MATSAYINTA A
SHARI'A**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin littafinsa mai girma yake cewa: **((Duk hukunce-hukuncen da Manzoni Allah (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya zo maku da su ku rife su da kyau, abubuwan da ya hana ku kuma, ku barsu, ku samar wa kawunanku garkuwar da za ta kare ku ga barin fushin Allah, lallai Allah mai tsananin ukuba ne)).** Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya.. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa, wanda yake cewa: **(Na bar maku abin da ida kuka riki shi da kyau, ba za ku face ba har abada: littafin Allah da Sunnar Annabinsa)..** Ya Ubangiji ka yi masa salati, shi da Alayensa da Sahabbansa, da duk wanda ya bi su da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka:

Lallai Allah Mai girma da buwaya ya aiko Manzanni da Annabawa ne saboda su shiryatar da mutane, su rife hannunsu, su fitar da su daga cikin duhu zuwa haske, su tseratar da su daga hanyar halaka zuwa hanyar tsira da samu babban rabo, Allah mai girma da daukaka yana cewa: **((Lallai mun aiko da manzanninmu da muka zaɓe su, muka kuma ba su wasu karfafan mu'ujizoji, mun kuma saukar masu da littattafai waɗanda suke kunshe da hukunce-hukunce da**

(2)

shari'o'in addini, da ma'aunin da zai tabbatar da adalci wajen mu'amala; domin mutane su yi ta'amuli da adalci a tsakaninsu..)), sannan Allah mai tsarki ya cike zurin sakwanninsa da Sayyiduna Muhammadur RasululLahi (SallalLahu alaiHi wa sallam), ya zo ne kaman yanda Allah Madaukakin Sarki ya ce: **((Mai shaida, kuma mai albishir, kuma mai gargafi. Mai kuma kira zuwa ga Allah da izinin Allah, haske ne kuma mai haskakawa))**, ya zo da sakon karshe, wanda ya yi daidai da kowane zamani, da kuma kowane wuri, ya saukar masa da Alkur'ani mai girma, littafi ne tsararre mai cike da hikima, kuma mu'ujiza, bata ba ta iya gegarsa ta kowace fuska. Sannan ya yi masa wahayin Sunna mai daraja da take fayyace bayanan da Alkur'ani ya kunsu, tana yin karin haske akansa, Allah mai girma yana cewa: **((Ba ya yin maganarsa akan son zuciya. Wahayi ne kawai ake yi masa))**, haka ma mai girma da daukaka yana cewa: **((Mun kuma saukar maka da Alkur'ani mai girma ne domin ka bayyana wa mutane abin da aka saukar masu, ko za su yi tunani))**, Annabinmu (SallalLahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Ku sani cewa lallai an ba ni Alkur'ani da kwatankwacinsa tare da shi..)**

Mai yi wa Alkur'ani mai girma duba na lura zai ga cewa: Allah Madaukakin Sarki ya hada tsakanin umurninsa mai girma da daukaka, da umurnin Annabinsa (SallalLahu alaiHi wa sallam) a wurare masu yawa, Allah mai girma yana cewa: **((Ya ku wafanda kuka yi imani, ku amsa kiran Allah da Manzonsa idan ya kira ku zuwa ga abin da zai raya ku..))**, ya kuma gwama tsakanin yardarsa mai girma da daukaka da yardar

(۳)

Annabinsa (SallalLahu alaiHi wa sallam) a inda yake cewa: **((Allah da Manzonsa ne suka fi cancanta su ne yardarsa inda su mumina ne na gaskiya))**.

Kaman yanda Allah mai girma da buwaya ya gwama tsakanin yi masa biyayya da yi wa Annabinsa (SallalLahu alaiHi wa sallam) biyayya, a inda Madaukakin Sarki yake cewa: **((Duk wanda ya yi wa Manzon Allah biyayya, to lallai ya yi wa Allah biyayya ne..))**, ya kuma sanya wannan biyayya ta zamo dalilin samun rahama, mabuwayin Sarki yana cewa: **((Ku yi wa Allah da Manzon Allah biyayya saboda ta yiwu a yi maku rahama))**, a wani wurin kuma Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ku yi wa Manzon Allah biyayya saboda ta yiwu a yi maku rahama))**, wannan biyayya tana tabbata ne ta hanyar bin Sunnarsa (SallalLahu alaiHi wa sallam), Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ya Manzon Allah, ka ce masu: idan dai har da gaske ne kuna son Allah, to ku yi mini biyayya, take Allah zai so ku, ya kuma gafarta maku zunubanku, lallai Allah mai yawan gafara da rahama ne))**.

Lallai daukacin malaman al'umma, da masana Fikhun cikinta sun haɗu akan cewa lallai Sunna hujja ce mai girma ta Shari'ar Musulunci, ita ce madogara ta biyu na hukunce - hukunce bayan littafin Allah Mai girma da buwaya, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Allah kuma ya saukar maka da Alkur'ani da Hikima, ya sanar da kai abin da ba ka sani ba, lallai da ma falalar da Allah ya yi maka mai girma ce))**, haka mai Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ya ku matan Annabi, ku tuna da abin da ake karantawa na ayoyin Allah da Hikima a**

(£)

ɗakunanku, lallai Allah mai yawan tausayi ne, mai kuma cikakken masaniya akan komai)), Idan aka ce: Sunna mai girma ta kunshi: maganarsa (SallalLahu alaiHi wa sallam), da aikinsa, da abubuwan da ya tabbatar, Allah mai girma da ɗaukaka yana cewa: **((Lallai kuna da abin koyi mai kyau a rayuwar Manzon Allah, wannan fa ga wanda yake kaunar Allah da kuma kwadayin samun tsira a ranar lahira, yake kuma yawaita ambaton Allah kenan)),** wannan kuwa ya shafi dukan sassan rayuwarsa (SallalLahu alaiHi wa sallam), an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Abdullahi Bn Amru (Allah ya kara yarda da su) ya ce: Da ina rubuta duk wani abu da na ji daga Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam), da nufin in haddace shi, sai Kuraishawa suka hana ni, suka ce: yanzu rubuta duk abin da ka ji daga Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) kake yi, alhali Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) yakan yi magana a halin yarda da halin fushi? Sai na daina, sannan daga baya na fada wa Annabi (SallalLahu alaiHi wa sallam) abin da ya faru, sai ya yi nuni zuwa ga bakinsa da hannunsa, sai ya ce: **(Ka rubuta, na rantse da wanda rayuwa ta take hannunsa, babu abin da yake fita daga nan sai gaskiya).**

Lallai Alkur'ani mai girma shi ne ginshikin Shari'a na farko, Sunna mai tsarki kuma ginshiki na biyu, domin aikinta shi ne karin haske, da sharhi, da kuma bayyana abin da ya zo a cikin littafin Allah mai girma da buwaya; saboda dai Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) shi ne ya fi kowa sanin manufar Allah Maɗaukakin Sarki, hukuncinsa (SallalLahu alaiHi wa

(e)

sallam) hukunci ne na Allah mai girma da daukaka, Allah mai girma yana cewa: ((**Sam bai kamata mumini, ko mumina su zamo suna da zabin wani al'amari nasu a abin da Allah da Manzonsa suka hukunta ba**)), haka ma Allah Madaukakin Sarki yana cewa: ((**Na rantse da Ubangijinka ba za a taba sanya su cikin muminai na gaskiya, masu yi wa Allah biyayya ba, har sai sun sanyaka ka zamo alkali a tsakaninsu cikin abin da suka yi sabani, sannan kuma ya zama babu wata damuwa a cikin zukatansu cikin hukuncin da ka yi, su kuma yi masa biyayya irinta muminai masu gasgatawa**)), haka ma Allah mai tsarki yana cewa: ((**Idan wadannan munafukai suka ga wani abu na tsaro, ko na tsoro da yake da jibi da karfin Musulmai, ko raunin su, sai su yayata shi da nufin rudar da Musulmai, ko jefa tsoro da razani a cikin zukan su, ko saboda su isar da labarin su zuwa ga makiyan su, da a ce wadannan munafukai sun mayar da duk wani al'amari na tsaro da tsoro zuwa ga Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) da shugabanni da manyan saahabbai da dakarun yaki, su kuma nemi sanin hakikanin al'amari ta wurin su, da wadannan da suke kokarin neman labarai da yada su sun san gaskiya a wurin Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) da shugabanni..**)), haka ma mai girma da daukaka ya gargadi masu saba wa umurnin Manzonsa (SallalLahu alaiHi wa sallam) a inda yake cewa: ((**Lallai ne masu saba umurninsa su kiyaye kada wata fitina, ko azaba mai tsananin radadi su same su**)).

(٧)

Lallai Sunnar Annabi mai daraja ta fayyace abubuwa masu yawa da suka zo a dunkule cikin Alkur'ani mai girma, umurnin yin sallah, da zakka da suka zo a cikin Alkur'ani sun zo ne a dunkule, Allah mai girma yana cewa: **((Ku tsayar da sallah, ku kuma bayar da zakka.))**, ta yaya za mu tsayar da rukunnan Musulunci a cikin sallah, da zakka, da hajji ba tare da bayani daga Sunna mai tsarki ba? inda Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya bayyana haka da cewa: **(Ku yi sallah kamar yanda kuka ga ina yin sallah)**, sai ya bayyana yanda ake yin sallah ta hanyar aikinsa, da kuma magaarsa (Sallallahu alaiHi wa sallam) a inda yake cewa: **(Idan ka tashi yin sallah ka yi kabbara, sannan ka karanta abin da ya sawwaka cikin Alkur'ani, sannan ka yi ruku'i ka natsu a cikin ruku'in, sannan ka dago ka daidaita a tsaye, sannan ka yi sujada ka natsu a cikin sujudar, sannan ka dago ka natsu a zaune, ka yi haka a dukan sallarka)**, a zakka ma Sunna ce ta fayyaye rassanta, da kuma bayyana nisabin zakka, haka ma hajji, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Ku dauki ibadun aikin hajjinku daga gare ni)**, lokacin da wani mutum ya zo wurin Sayyiduna Imran Bn Hissain (Allah ya kara yarda da shi) ya ce masa: Wadannan Hadisan da kuke karantawa kuna barin Alkur'ani fa? Sai ya ce masa: Yaya za ka yi, kai da jama'anka idan kuka zo wurin Alkur'ani, ta ina za ku san cewa sallar Azuhur raka'o'inta kaza ne, sallar la'asar ma raka'o'inta kaza ne, kuma yausha ne lokacinta, sallar maghriba ma kaza ne? da tsayuwar Arfa, da jifan jamarat kaza ne..

(Y)

Haka ma kaman yanda Sunnar Annabi take fayyace abin da ya zo a dunkule a cikin Alkur'ani mai girma, haka ma takan takaita abin da ya zo da shi a sake, kaman irin yanda ta kayyade wasiyya da kashi ɗaya cikin uku (sulusi), kuma ba a wasici ga magaji, an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Sa'ad Bn Abiwaḳḳas (Allah ya fara yarda da shi) ya ce: Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya zo gaishe ni a garin Makka da ba ni da lafiya, sai na ce: Ina da dukiya, shin zan iya wasici da dukiya ta gaba ɗaya? Sai ya ce: **(a'a)**, sai na ce: to rabi?, sai ya ce: **(a'a)**, sai na ce: to kashi ɗaya cikin uku (sulusi)? Sai ya ce: **(Kashi ɗaya cikin uku, kai ai kuwa kashi ɗaya cikin uku yana da yawa, lallai ka bar magadanka cikin wadata ya fi ka bar su cikin talauci su koma suna rokon mutane...)**, haka ma Sunnar Annabi ta bayyana cewa ba a yin wasici ga wanda yake da rabo a cikin gado, inda (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake cewa: **(Babu wasici ga magaji)**, haka ma Sunna mai tsarki ta kawo haramcin haɗa mace da 'yar uwan mahaifinta, haka ma haramcin haɗa tsakanin mace da 'yar uwar mahaifiyarta, Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Ba a aure mace a haɗa ta da 'yar uwar mahaifinta, ko 'yar uwar mahaifiyarta)**.

**Wannan kenan, ina neman wa kai na da ku gafara daga Allah
Mafaukakin Sarki..**

(A)

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya.. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa.. Ya Ubangiji ka yi masa salati, shi da Alayensa da Sahabbansa baki daya, da duk wanda ya bi su da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Ya 'yan uwana Musulmai:

A daidai lokacin da muke kara tabbatar da matsayi, da darajar Sunna, da kasancewarta hujja a Shari'ar Musulunci, a daidai wannan lokacin ne kuma muke bambance tsakanin Sunnonin Ibada, da kuma ayyukan al'ada da suke sassauyawa da sassauyawa zamunna da wurare, da al'adun mutane, irin wadanda suke da jibi da tufafi, da hanyoyin sufuri, da sauran abubuwan da suke da dangantaka da al'adun mutane, kowane zamani yana da al'adunsa da suka saba da zamanin da suka gabace shi, sam bai yi daidai da hankali a ce mu dāura mutane akan wata al'ada ta tafiya, ko sanya tufafi, ko cin abinci da hujjar koyi da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ba, madogarar al'adu suna komawa ne zuwa ga abubuwan da mutane suka saba da su, wadanda suka yi daidai da zamani, gami da yanayi, matuƙar ba sun saba da tabbatattun hukunce - hukuncen da ba sa sauyawa ba ne, lokacin da Imam as- Shafi'iy (Allah ya kara masa rahama) ya bayyana rufe kai a cikin

(9)

abubuwan da suke da jibi da mutunci, ya yi la'akari ne da yanayi gami da zamanin da yake ciki, amma a yanzu babu laifi game da hakan; saboda al'ada da yanda mutane suke kallon hakan ya sauya, hakan ba abin kyama ba ne a wurin mutane.

Muna kuma kara tabbatar da cewa lallai manyan makiyan Sunna abubuwa ne guda biyu; na farko: masu kasuwanci da addini, waɗanda suke sauya ma'anoninsa, suke kuma lanƙwaya Nassi ta yanda zai yi daidai da buƙatunsu, su zubar da jini, su kuma rusa abubuwa da sunan addini, suna kuma zaton wai abu mai kyau suke aikatawa, alhalin babu ruwan addini da su, waɗannan su ne masu tsirta da 'yan ba ni na iyan da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya yi mana gargadi akansu a inda yake cewa: **('Yan ba ni na iya sun halaka)**, ya fadi haka har sau uku, an ruwaito Hadisi da Sayyiduna Umar Bn al- Khadfab (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Lallai babban abin da na fi ji wa al'umma ta tsoro shi ne munafuki a zuci, malami a harshe).**

Na biyu: Waɗanda ba su amfana da hasken ilimi ba, ba kuma su bi hanyarsa ba, lallai (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya bayyana hatsarinsu a inda yake cewa: **(Lallai Allah ba zai tunbuke ilimi da karfi daga bayi ba, kawai dai zai karfi rayukan malamai ne, ta yanda idan babu wani malami da ya yi saura, sai mutane su dauki shugabanni jahilai, su tambaye, su kuma su yi masu fatawa ba tare da ilimi ba, su face, su kuma batar)**, Sam babu ruwan Sunna mai girma da duk wani wuce gona da iri da ya kauce ga barin hanyar rangwame, da

(10)

wasadiyyar Musulunci da manhajinsa, da ma wuce gona da irin da yake inkarinta gaba ɗaya, (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Lokaci ya kusa da za a sami wani daga cikinku da za a kawo masa Hadisi na yana kishingide a karagarsa, ya budi baki ya ce: littafin Allah ne kawai yake tsakaninmu da ku, duk abin da muka samu halal ne a cikinsa, za mu halatta shi, duk abin da yake haram ne a cikinsa kawai za mu haramta.. To bari ku ji, lallai duk abin da Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya haramta daidai yake da abin da Allah ya haramta..)).**

Lallai wuce gona da iri, da kuma rashin muhimmanta abu; duka karkata ne da ya yi hannun riga da wasadiyyar Musulunci da manhajinsa, kuma hakan babban zaluntar Sunnar Annabi ne wadda take tafiya kud da kud da manufofin Alkur'ani mai girma, idan mun fahimci manufofinta ne za mu iya isa zuwa ga manyan manufofin addininmu mai girma na bai ɗaya, wanda - babu shakka- gaba ɗayansa adalci ne, duk cikansa rahama, da rangwame, da sauƙi, da mutuntaka ne, lallai ɗaukacin malamai masana -na da na yanzu- sun tabbatar da cewa duk abin da zai tabbatar da waɗannan manyan manufofin yana cikin haƙikanin Musulunci, duk kuma abin da zai ci karo da su, to babu shakka yana cin karo ne da Musulunci gami da manufofinsa.

Daga nan ne malamai masana suke taka rawa wajen daidaita gurɓatattun fahimtar karkatattu da masu wuce gona da iri, Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Shi wannan ilimi masu adalci cikin kowane zamani ne suke ɗauke da shi, suna kore masa shigan burtun da maɓarnata**

(11)

suke yi masa, da tawilin da jahilai suke yi, da kuma sauya ma'anarsa da masu wuce gona da iri suke yi).

Lallai muna matuƙar buƙatar fahimtar Sunna ƙarƙashin manufofinta, kada mu zamo daskararrun da suke tukewa a zahirin Nassoshi kawai, ba tare da fahimtar manufofinsu da inda suka dosa ba, hakan kuwa zai samu ne ta hanyar karanta Sunna a ƙarƙashin manufofinta na zamanin Annabi mai girma, ta yanda za ta yi daidai da ruhin zamani, da kuma sababbin abubuwan da suke faruwa, karatun da zai kusanto da Sunnar Annabi mai girma zuwa ga mutane, wannan shi ne tajdidi wanda Sunna mai tsarki ta yi kira zuwa gare shi, a inda (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake cewa: (Lallai a duk farko shekaru dari Allah yakan tayar da wanda zai jaddada wa wannan al'ummar addininta..).

Ya Allah Ubangiji ka datar da mu da fahimtar littafinka mai girma, da Sunnar Annabinka (Sallallahu alaiHi wa sallam), ka sanar da mu abin da zai amfane mu, ka kuma amfane mu da abin da ka sanar da mu, ka kiyaye mana kasarmu da sauran kasashen duniya.